

UDK: 323.28(5-15)(4)
Bibliid 0543-3657, 67 (2016)
God. LXVII, br. 1162-1163, str. 5-19
Pregledni članak
Primljen: 25.5.2016.

Dr Dragan PETROVIĆ¹

Migrantsko izbeglička kriza (sa prostora Bliskog istoka i Severne Afrike) i Evropa 2015-2016.

SAŽETAK

Poslednjih godina vidljiv je talas migracija ka Evropi, posebno zemljama EU sa Bliskog istoka, Severne i subsaharske Afrike. Ovaj proces je, naročito, tokom 2015. kalendarske godine imao masovan pritisak migranata sa jugoistočnog pravca, posebno preko Balkanskog poluostrva ka Srednjoj i Zapadnoj Evropi, posebno ka Nemačkoj.

U radu se analizira proces migracija populacije Bliskog istoka, severne i subsaharske Afrike ka Evropi poslednjih godina, prouzrokovan dobrim delom sukobima i nemirima u ovim delovima sveta, kao i siromaštvom. Analizira se i geopolitička dimenzija migracija sa ovih prostora, posebno ratom zahvaćene Sirije ka EU i Evropi. Evropska unija do sada po ovom pitanju nailazi na veliki izazov i nejedinstvo svojih članica, što dodatno proširuje samu višedimenzionalnu krizu Unije koja je u toku.

Ključne reči: Migracije; Evropa, Evropska unija; Bliski istok, severna i subsaharska Afrika; Migrantska kriza.

¹ Dr Dragan Petrović, viši naučni saradnik, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, drdraganpetrovic83@gmail.com, draganp@diplomacy.bg.ac.rs.

Rad predstavlja deo naučnog projekta „Srbija u savremenim međunarodnim odnosima: Strateški pravci razvoja i učvršćivanja položaja Srbije u međunarodnim integrativnim procesima - spoljnopolitički, međunarodni ekonomski, pravni i bezbednosni aspekti“, finansiranog od strane Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja Vlade Republike Srbije (evidencioni broj: 179029), a realizuje se u Institutu za međunarodnu politiku i privredu u periodu od 2011. do 2016. godine.

Još iz kolonijalnih vremena, posebno od perioda dekolonizacije, migrantski talasi sa vanevropskog područja zapljuskivali su Evropu.² Naročito su razvijene kapitalističke zemlje Zapadne i Srednje Evrope bile interesantne za vanevropska područja kao migrantska oblast i to najmanje iz dva važna razloga. Prvo kao bivše kolonijalne sile, koje su i nakon procesa dekolonizacije uglavnom zadržale neki vid saradnje ili čak i interesnog povezivanja sa bivšim metropolama (poput Komonvelta, Francuske zajednice, a potom Frankofonije, i dr.). Drugi razlog je što su upravo zemlje Zapadne i Srednje Evrope posebno ekonomski razvijene i stoga interesantne kao migratorna područja, uključujući i migrante iz vanevropskih područja. Tome treba dodati i to, da je EU posebno institucionalizovano pomagala različitim oblicima socijalne pomoći i brige za potencijalne migrante, azilante, raseljena lica koja bi dospevala na legalan način na njeno tlo i dobijala određeni status. Najzad, na područjima ovih delova Evrope i EU vremenom se već stvorilo više emigrantskih zajednica, uključujući i različite vanevropske prostore porekla.

Naročiti migratorni pritisak ka zemljama Unije dolazi upravo sa afričkog kontinenta, preko Severne Afrike i iz Azije, preko Bliskog istoka. Zbog toga je EU donela više propisa koji se tiču odnosa prema migrantima, azilantima i dr.³ Međutim, radi veće efikasnosti, zemlje članice su na nacionalnom nivou donele niz rešenja u pokušaju odbrane od nelegalnih migracija.⁴

U zapadnoevropskim državama već se formirao jedan sloj imigranata poreklom iz tzv. Trećeg sveta. Njihov nukleus su pripadnici naroda, bivših kolonija, koji su još u kolonijalnoj eri različitim povodima, dolazili da žive, a mnogi su i ostali trajno u svojim tadašnjim metropolama. U periodu borbe za nezavisnost tih kolonija, jedan deo autohtonog stanovništva je zbog svoje saradnje sa kolonijalnim vlastima, posebno nakon dobijanja nezavisnosti tih zemalja, sigurnost i novi život potražio upravo u metropolama. Tako je u alžirskom slučaju 40-50 000 pripadnika profrancuskih kolonijalnih trupa (tzv. harki), 1962. izbeglo za Francusku u strahu od odmazde novih alžirskih

² Dragan Petrović, Nataša Tomić, "Evropa i migracije sa vanevropskih područja - istorija i sadašnji procesi", Kultura polisa, Broj 29, Beograd, 2016, str. 95-107.

³ European Commission, *Labour Markets Performance and Migration Flows in Arab Mediterranean Countries, Determinants and Effects*, Volume 3, National Background Papers Mashreq (Egypt, Palestine, Jordan, Lebanon, Syria), EU Commission, Directorate-General for Economic and Financial Affairs, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2010; Takođe videti i European Commission, *Labour Markets Performance and Migration Flows in Arab Mediterranean Countries, Determinants and Effects*, Volume 2, National Background Papers Maghreb (Morocco, Algeria, Tunisia), Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2010.

⁴ Mirjana Morokvašić, "Migracije u Evropi: Zabrinutost povodom proširenja EU na istok", Stanovništvo, 1-4, 2003, Beograd, str. 131-145; Takođe videti i *Hommes et migrations, Paris, anne. 2011; Drinka Peković: "Effects of Migration Flows on the Host Country Labour Market Following the 2004 EU Enlargement"*, Stanovništvo, br. 2 za 2011, Beograd, pp. 51-71.

vlasti. Tako se taj prvi, multietnički i često multirasni sloj imigranata iz Trećeg sveta u velikim zapadnoevropskim metropolama širio. On se širio i dalje zbog visokog nataliteta, dolaska ostalih članova šire i uže porodice emigranta, a paralelno s tim je tekao jedan proces dolaska ljudi iz Trećeg sveta u potrazi za poslom u zapadnoevropskim zemljama. U slučaju zapadnoevropskih sredozemnih zemalja, naročito je Francuska ta koja ima brojno stanovništvo, multirasno, poreklom iz bivših kolonija i tzv. Trećeg sveta u celini. U slučaju Španije, taj sloj stanovništva nije veliki, ali zato postoji priliv različitim povodima, emigranata iz Latinske Amerike, od kojih je značajan deo bele rase. U Italiji, je u pitanju porast migranata iz Trećeg sveta, zbog privremenog rada, ili čak trajnog naseljavanja iz ekonomskih razloga. U Grčkoj⁵, a posebno u Balkanskim zemljama i zemljama Crnomorske regije sa postsovjetskog prostora, taj sloj emigranata iz Trećeg sveta je sve do poslednjih godina i migrantskih talasa sa Bliskog i Srednjeg istoka bio (izrazito) malobrojan.

Vremenom su visoka socijalna davanja po standardima Evropske unije (u daljem tekstu: EU) privlačila brojne populacije i migrantske talase da dolaze u evropske zemlje. Ipak poslednji veliki talas migracija pretežno arapskog i drugog muslimanskog stanovništva sa Bliskog istoka, Srednjeg istoka (Avganistan), severne Afrike, sa akcentom na Siriji, po svom obimu i kontinuitetu do sada je neviđen na evropskim prostorima i, između ostalog, zaljuljao je i pretilo da ugrozi i same temelje EU. Jer EU do sada je funkcionisala na zajedničkim principima, interesima i uglavnom konsenzusu svojih članica kako međusobno, tako i u relacijama sa centralnim telima Unije u Briselu i Strazburu. Migrantska kriza je naročito tokom jeseni 2015. godine pokazala u tom pravcu u više navrata krupne razlike, pa je više zemalja članica u praksi odustajalo od zajedničke platforme i dogovora po ovom važnom pitanju migrantske krize i primenjivalo, ili makar najavljivalo da će primenjivati, zasebne mere u sučeljavanju sa migrantskim talasom. To se, naročito, odnosi na zemlje Jugoistočne Evrope članica EU koje su se zbog geografskog činioca najneposrednije našle na udaru migrantskog talasa.

Savremeni migrantski talas sa Bliskog istoka i Severne Afrike ka EU i njegova kulminacija 2015. godine

Masovne migracije ka Evropi najnovijeg datuma vezane su za pokretanje širokih masa stanovništva Bliskog istoka, Severne Afrike, pa i Avganistana. Ovi procesi su se u daleko manjoj meri odvijali i prethodnih godina, najviše zbog siromaštva i društvene i političke nestabilnosti ovih regiona i privlačnosti koje u njihovim očima ima Evropa sa aspekta bogatstva i regulisanih uslova života,

⁵ Lois Labrianidis and Sykas Theodosios, *Immigrants' employment strategies and their economic welfare: the case of the Greek countryside, Southeast European and Black Sea Studies*, Routledge, Taylor-Francis Group, Oxon UK, June 2011, pp. 133-153.

socijalnih nadležnosti, ali i već formirane i brojne migrantske zajednice u njima. Zbog izuzetno male kvote koja je krajnje simbolična u pravcu dozvoljenih migracija za zemlje EU, koja se uglavnom jednokratno odobravaju za određene neuralgične tačke u okruženju (poput sirijske krize), potrebe dobijanja vize, stotinama hiljada migranata preostaje pokušaj ilegalnog ulaska na tlo Evrope, pre svega Unije. Veliki kontrast između razvijene i visokim standardima regulisane EU i evropskih zemalja u celini, u odnosu na susedne geografske regije Severne i subsaharske Afrike, Bliskog istoka, rezultirale su stalnim migratornim pritiskom ka Evropi. Kolonijalno nasleđe i formiranje migrantskih zajednica naroda od populacije bivših kolonija u zapadnoevropskim zemljama, samo je inicijalna baza za stalno proširivanje migrantskih talasa ka evropskom području.⁶

Migrantski talasi zapljuskuju naročito južnu Evropu, pre svega preko Mediterana, ali i Balkana. Proteklih petnaest godina računa se da je oko 25 000 ljudi izgubilo život pokušavajući da ilegalno uđe u zemlje Evropske unije.⁷ Tokom 2014. kalendarske godine dolazi do porasta prispeća migranata u zemlje EU u odnosu na prethodnu kalendarsku godinu od oko 250% sa područja Bliskog i Srednjeg istoka i iz Afrike (uglavnom Severne i oboda Saharskog područja, računajući i Rog Afrike - Somalija, Eritreja, Etiopija, i dr.). Dakle te 2014. kalendarske godine sa navedenih vanevropskih područja u zemlje EU ilegalno je ušlo preko 280 000 migranata. Polovina od tog broja je došla konkretno iz Sirije, Avganistana i Eritreje, što su područja koja su tada posebno bila zahvaćena nemirima i sukobima. Najveći deo ilegalno useljenih migranata u zemlje EU tokom 2014, kao i prethodnih godina, u Uniju je ušao preko Italije i drugih mediteranskih područja južne Evrope.⁸

U prvom polugodištu 2015. godine došlo je do porasta vanevropskih nelegalnih migracija za 175% u odnosu na isti period 2014. godine, odnosno do dolaska preko 340 000 migranata. Njih oko 2 000 izgubilo je život prilikom pokušaja da nelegalno uđu u Uniju sa prostora Mediterana samo u ovom periodu.⁹ Ono što je sledeća specifičnost priliva migranata u 2015. godini je da mediteranska ruta, gde je naročito važna Italija, gubi prvenstvo u prilivu migranata: u ovoj kalendarskoj godini najfrekventnija ruta priliva ilegalnih migranata je preko Turske, Grčke i Balkana. Afrički migranti (uglavnom iz severne Afrike, Nigerije, Eritreje i Somalije) najčešće i dalje dolaze preko mediteranske rute, dakle u Italiju i zemlje Unije zapadnog dela Mediterana (Francuska, Španija, i dr.), dok su daleko brojniji ilegalni migranti tokom 2015. koji dolaze preko Turske, balkanskom rutom i to iz Sirije (oko polovine svih ilegalnih migranata) i Avganistana (više od 20%). Samo u prvih osam meseci 2015. godine broj imigranata u zemlje EU sa navedenih vanevropskih

⁶ <http://www.vreme.co.rs/cms/view.php?id=1290967>

⁷ <http://bif.rs/2015/08/evropa-protiv-izbeglica-i-migranata-tvrđava-blagostanja-ili-sebicnosti/>

⁸ "Annual Risk Analysis 2015", Frontex, 27 April 2015, pp. 58-60.

⁹ [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/Policy-Brief-Migration-final-CO%20\(2\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/Policy-Brief-Migration-final-CO%20(2).pdf)

područja premašivao je pola miliona, a najveći deo njih dospo je u Nemačku, Francusku, Italiju i Švedsku, dok su s druge strane, naročito od jeseni te godine i dodatnog porasta priliva imigranata, mnoge druge zemlje Unije izrazile rezerve, pa čak i direktno odbijale da prime nove izbeglice.¹⁰

Ukupan broj izbeglica tražilaca azila, i interno raseljenih tražilaca azila, i interno raseljenih lica u svetu premašio je 50 miliona - navodi se u prošlogodišnjem saopštenju Agencije UN za izbeglice, uz upozorenje da je to najveći broj nakon Drugog svetskog rata. Zbog rata u Siriji, zbog nestabilnosti u Libiji i Iraku, zbog opštih previranja na Bliskom istoku i severnoj Africi, zbog rasta disproporcije između bogate i sređene Evrope i siromaštva planetarnog juga, raste migrantski pritisak poslednjih godina ka „Starom kontinentu“, posebno zemljama Unije. U tom pravcu Unija kao celina ne samo da nema jedinstvenu i razrađenu strategiju, već se i one mere koje su donete po tom pitanju u Briselu selektivno krše od najugroženijih, po ovom pitanju, zemalja članica.¹¹ Još tokom prethodnih godina izgrađene su specijalne ograde kao brana migrantskom talasu u Seuti i Melilji,¹² dva grada enklave u mediteranskom priobalju Maroka koji još pripadaju Španiji.¹³ Takođe, migranti pokušavaju da se domognu obala Španije prolaskom morskim putem. Druga važna ruta za dolazak migranata u Evropu i EU je Libija. Njena duga, ravna peščana obala, ali i slabe centralne vlasti nakon svrgavanja Gadafija, povoljna je za ukrcavanje hiljada migranata iz arapskog sveta i subsaharske Afrike koji pokušavaju da stignu do Starog kontinenta, pre svega iskrcavanjem na dugačke obale i ostrva Italije i Malte.¹⁴

¹⁰ Frontex, 14 Septembar 2015.

¹¹ file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/vanselm.pdf Joanna Vam Selm, „Are asylum and immigration really a European Union issue; file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/CEPS+PB332+Refugee+Crisis+in+EU_0.pdf CEPS Policy brief *The 2015 Refugee Crisis in the European Union* Elspeth Guild, Cathryn Costello, Madelin Garlick and Violeta Moreno-Lax, numero 332, September 2015.; file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/54524-191583-1-PB.pdf Viljar Veebel, Raul Marcus, „Europe Refugee Crisis in 2015, and Security Threat from the Baltic Perspective, *Journal of politics and Law*, vol 8, no 4, 2015, Published Canadian center of Science and Education,

¹² <http://bif.rs/2015/08/evropa-protiv-izbeglica-i-migranata-tvrđava-blagostanja-ili-sebicnosti/> Španija je prva zemlja u okviru EU koja je počela da diže ograde na svojim granicama prema „Trecem svetu“, tako što je još pre dvadeset godina, devedesetih, počela da diže u početku obične ograde oko Seute (dužine osam kilometara) i Melilje (dužine 11 km), koje su potom ojačavane do današnje visine od šest metara bodljikave žice i to trostruke paralelne ograde, snabdevene kamerama i senzorima.

¹³ Španija je iz kolonijalnih vremena raspolagala obalskim sredozemnim delom Maroka, tzv. El Rif, koji je pošto je ova zemlja stekla nezavisnost od Francuske 1956. godine tri godine kasnije dobio nezavisnost i pripojen Maroku. Međutim, to nije važilo i za ove dve luke koje su ostale u posedu Španije, kao i Kanarska ostrva sve do današnjih dana, a i Madrid ih tretira kao sastavni deo nacionalne teritorije a ne kao prekomorske posede.

¹⁴ Dragan Petrović, *Geopolitika Sredozemlja*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2012, potpoglavlje „Migracije u Sredozemnom basenu“, str. 171-175.

Pre dve godine tu je došlo do jedne od najvećih nesreća kada je brod sa migrantima potonuo nadomak italijanske obale i tom prilikom udavilo se oko 400 ljudi. Italija je preko svoje obalske patrola i mornarice pojačala operacije zaštite od švercovanja migranata, ali i pomoći u slučaju nesreća. EU je potom preuzela delom kontrolu ovog pravca, u početku sa nedovoljno sredstava kada je i broj nesrećnih migranata koji su nastradali bio veliki, da bi se ova operacija pojačala i sa nešto više uspeha i uloženi sredstava u poslednjoj godini.¹⁵

Kada su u pitanju Alžir i Tunis odavde se tek, tu i tamo, održavaju izvesni krijumčarski lanci, koji pokušavaju da stignu do obala evropskih susednih zemalja (Francuske, Italije i Španije), ali to se odvija u daleko manjem obimu nego što je to slučaj sa Libijom. Najveće nesreće i potapanja brodića koji krijumčare migrante upravo su se poslednjih godina dešavala na putu od Libije ka Italiji.

Najzad najfrekventnije migracije ka Evropi proteklih nekoliko godina, sa amplitudom u 2015. godini, dolaze iz Sirije, a u manjoj meri i drugih zemalja regije (Iraka, Avganistana, i dr.) preko Turske, ili pomorskim putem preko Grčke, i dalje balkanskom rutom ka Nemačkoj i drugim zemljama EU zapadne i srednje Evrope.

U delu stručne i šire javnosti kalkuliše se da i pored kulturne bliskosti zemalja EU i, s druge strane, SAD-a i anglosaksonskih sila u celini, postoje i određene geopolitičke razlike. To se, između ostalog, pored razlika geopolitičke prirode, recimo nemačke ili francuske geopolitike u odnosu na atlantizam, može sagledati u savremenom svetlu i kao razlika interesa SAD-a prema pojavi i snaženju evra u odnosu na poziciju dolara kao svetskog sredstva plaćanja. Tako je, između ostalog, i francuski geopolitičar Aleksandar Del Val ukazao na određene geopolitičke protivrečnosti i spregu interesa atlantističkih snaga sa islamskim faktorom u pravcu doziranja rasta i snaženja jedinstvene Evrope, a posebno negativan odnos ove geopolitičke ose je prema snaženju Rusije.¹⁶ Oni koji u zaveri vide podsticaj migrantskog talasa i njegovog usmeravanja ka Starom kontinentu poslednjih nekoliko godina spominju čak i neke elemente projekta „Pan Evrope”.¹⁷ U svakom slučaju, izvesne protivrečnosti interesa u samoj migrantskoj krizi između zemalja EU, posebno onih koje se zbog geografskog faktora nalaze direktnije na udaru migrantskog talasa i atlantskih sila, pre svega SAD-a i Britanije koje se ne nalaze u takvoj poziciji, realno postoje. Ako imamo u obzir niz vojnih intervencija SAD-a, koje je često pratila u tom poduhvatu i Britanija na širem

¹⁵ <http://bif.rs/2015/08/evropa-protiv-izbeglica-i-migranata-tvrdava-blagostanja-ili-sebicnosti/>

¹⁶ Aleksandar Del Val, *SAD i islam, zavera protiv Evrope*, „Službeni list SRJ”, Beograd, 1997.

¹⁷ <http://www.intermagazin.rs/deo-velikog-plana-namerno-izazvali-migracije-da-bi-unistili-evropu/> Ovde se spominje i pretpostavka da projekat Pan Evrope čiji je idejni tvorac Kalergi sumnjiv po njima, između ostalog, jer je i sam „bio iz mešanog braka”.

prostoru Bliskog i Srednjeg istoka ali i Severne Afrike u poslednjih najmanje deceniju i po (Avganistan, Irak, Libija, Somalija, Sirija, «Arapska proleća», i dr.), onda možemo konstatovati da izvesna uloga ovih sila na širem prostoru odakle sada polazi migrantski talas ka zemljama Evrope i EU sigurno postoji. Interesantno je da je nakon anglo-američke intervencije u Avganistanu 2001, tokom narednih godina došlo do povećavanja površina uzgoja maka u ovoj zemlji (više od dva puta) od koje se dobija preko 90% svetske proizvodnje heroina. Najveći deo tog heroina, baš kao i drugih važnih droga (marihuana, hašiš iz Latinske Amerike), preko albanske mafije sa Kosova i u preradi na teritoriji Albanije švercuje se upravo ka Evropi balkanskom rutom. U tom pravcu za приметiti je da ta droga najviše pogađa zemlje EU, a u nešto manjoj meri, kada je reč o heroinu iz Avganistana, zemlje postsovjetskog prostora i Kinu, pa je jedan od glavnih pravaca delovanja Šangajske organizacije za bezbednost (ŠOS) prevencija švercerskih kanala droge prema svojim prostorima. U geopolitičkom smislu, navedeni putevi droge dakle ne ugrožavaju primarno anglosaksonske sile, već druge planetarne centre moći, pa je svakako interes Evrope i EU da se dotok droge sa navedenih pravaca na svaki način onemogući, ili makar omeđi.¹⁸

Problemi u društvu zapadnoevropskih zemalja koje imaju već formiran sloj stanovništva poreklom iz Trećeg sveta javljaju se u okviru njihove manje spremnosti da se uklope u postojeću kulturu. Tačnije, oni najčešće formiraju svoja naselja i četvrti grada, često prigradska mesta (u Francuskoj tzv. „banlije“), sa svojim civilizacijskim normama¹⁹, što nekad može dovesti i do sukoba sa delom domaćeg stanovništva (incidenti), ili, kao što je to recimo bilo 2006. u pariskim i nekim drugim francuskim predgrađima, kada su naizgled sitni nesporazumi prerasli u prave, masovne sukobe sa policijom i predstavnicima vlasti.²⁰ U Nemačkoj i Austriji su brojni migranti poreklom iz Turske (Turci i Kurdi) i Bliskog istoka, koji se teško uklapaju u kulturne norme ovih zemalja. Zapadnoevropske zemlje se stoga poslednjih par decenija radije opredeljuju da u potrazi za radnom snagom, pribegavaju

¹⁸ Dragan Petrović, *Savremeni svet 2006-2008*, potpoglavlje „Svetski put droge, Avganistan i Kosovo“, Nova srpska politička misao, Beograd, 2008, str. 23-31.

¹⁹ U sociološkom smislu zapravo se radi o subkulturi, dakle egzistiranju jednog kulturnog i civilizacijskog oblika, paralelno sa vladajućom kulturom. O sukobima u Francuskoj dela populacije neevropskog migrantskog porekla i države, ali i političkih opcija, koju posebno predvodi Marin Le Pen i Nacionalni front, a u manjoj meri i neki krugovi u UMP i drugim desnim pa i centrističkim političkim strankama, više u Dragan Petrović, *Francuska na raskršću*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2011, str. 157-158.

²⁰ O nemirima i sukobima u francuskim predgrađima 2006. godine, stanovništva poreklom iz bivših francuskih kolonija sa policijom i brojnim pratećim incidentima u Dragan Petrović, *Savremeni svet 2006-2008*, Nova srpska politička misao, Beograd, 2008, str. 58-59. O migracijama u Francusku sa vanevropskih područja u Dragan Petrović, *Geopolitika Francuske*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2013, str. 34-36; Dragan Petrović, „Demografija Francuske – istorijska analiza i savremeno stanje“, Demografija Međunarodni časopis za demografska i ostala društvena istraživanja, knjiga H, Beograd, 2013, str. 143-150.

prijemu migranata iz istočnoevropskih, bivših socijalističkih zemalja i Balkana, nego kad su u pitanju migranti iz Trećeg sveta. Pojačava se zakonska barijera prema primanju novih migranata iz tih krajeva, a u isto vreme se jača kontrola granica i sistem sankcija u odnosu na ilegalnu emigraciju, uključujući efikasniji sistem njihove (ilegalnih emigranata) ekstradicije. Sličan problem postoji sa Romima, albanskom emigracijom, zatim jugoslovenskim muslimanima (tzv. Bošnjacima), koji su se tokom poslednje dve decenije često koristili mogućnošću traženja statusa izbeglica iz političkih razloga, da bi dobili makar privremenu vizu i pravo ostanka i ekonomskih donacija, i privilegija u zapadnoevropskim zemljama.

Teroristički napadi u Parizu su paralelno sa velikim, do sada neviđenim po svom obimu i pritisku migrantskim talasom iz Sirije ali i Bliskog istoka u celini, kao i iz Afrike, tokom 2015. godine²¹ izvršili veliki udar na svest javnog mnjenja u Evropi.²² Ovome treba dodati i odijum u vezi niza incidenata koje migrantska populacija pravi krajem 2015. i početkom 2016. godine, naročito u Nemačkoj (silovanja, krađe, tuče i drugi incidenti). Ovo će sigurno rezultirati povećanom netrpeljivošću prema postojećoj migrantskoj populaciji i još više smanjenjem spremnosti na prijem novih migranata. U EU se sve više pokazuje nejedinstvo oko migrantske politike i nespremnost za prijem novih migranata.

Međutim, najveći podsticaj porastu migracija sa područja Bliskog i Srednjeg istoka i Afrike ka Evropi, i posebno zemljama EU, dala je u 2015. godini upravo kriza u Siriji. Već je četiri i po godini od izbijanja unutrašnjih sukoba u ovoj bliskoistočnoj zemlji. Broj interno raseljenih lica u samoj Siriji je preko devet miliona, a još blizu 4,5 miliona napustilo je zemlju. Upravo odatle se i regrutuje veoma značajan deo izbeglica koje su tokom 2015. i u nešto manjoj meri početkom 2016. predstavljale veliki izbeglički talas ka

²¹ file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/Policy-Brief-Migration-final-CO%20(1).pdf

²² Teroristički napadi u Parizu višestruko i teško će pogoditi najviše u unutrašnjem političkom životu Francuske upravo Olanda i njegovu vladajuću Partiju socijalista. Naime, Partija socijalista je ona za koju najviše glasa deo francuske populacije migrantskog, i što je posebno važno multirasnog i multikonfesionalnog dela stanovništva. Zapravo, ovaj deo populacije gotovo da u ozbiljnijem udelu i ne glasa za UMP, centrističku stranku Bajrua, Domenika De Vilpena, a da ne govorimo za Nacionalni front. Partija socijalista se tradicionalno optužuje da je popustljiva prema migrantima. Bilo kakva napetost između dela francuske populacije migrantskog porekla, posebno neevropskog porekla, dovodi do homogenizacije domicilnih Francuza i do rasta uticaja desnijih stranaka, naročito Nacionalnog fronta, a u manjoj meri i UMP i ostalih sličnih. U tom pravcu, kako u Francuskoj paralelno sa promenama u svetskom poretku, koji ide ka multipolarizmu, postoji nezadovoljstvo aktuelnom politikom zvaničnog Pariza koja suviše naginje ka Vašingtonu u odnosu i na tradicionalu politiku, a i u odnosu na mogućnosti, što predstavlja jačanje praktično svih stranaka sem vladajuće Partije socijalista. Poslednji teroristički napad će manje odgovarati i opozicionoj antiameričkoj i antiglobalističkoj stranci izražene levice Melanšona, a najveći dobitak imaće Nacionalni front, što je bilo vidljivo već na regionalnim i lokalnim izborima krajem 2015. godine.

Evropi, i što je posebno značajno, preko Balkanske rute. Balkanska ruta migratornog pritiska, podrazumeva najmanje dva važna pravca: Iz Turske kopnenim putem ka Bugarskoj i manjoj meri Grčkoj, ka srcu Balkana i središnje Evrope; Drugi pravac koji pomorskim putem dolazi do grčkih ostrva i obale i odatle vodi ka Makedoniji, Bugarskoj, i u manjoj meri ka Italiji ili nekom drugom pomorskom pravcu ka srcu Evrope, jer je konačni pravac uglavnom Nemačka, Francuska, zemlje Skandinavije i Beneluksa, eventualno Italija, i u mnogo manjoj meri druge zemlje EU.

Sirijska kriza kao veliki podsticaj migracionim procesima ka EU 2015. godine

Na pokretanje migrantske seobe ka Evropi i zemljama EU poslednjih godina postoji više uzroka koji bi se mogli razmatrati kao relevantni. Razvijena i sa visokim standardima socijalnih davanja za migrante i azlante Evropa, posebno zemlje EU, imaju dodatan motiv ka legalnim migracijama, zbog stalne potrebe za radnom snagom. Po pitanju migrantske zajednice mogle bi se razlikovati zemlje EU u najmanje dve grupe. U prvu spadaju bivše kolonijalne sile koje naročito od vremena procesa dekolonizacije, pa i ranije iz kolonijalnog perioda, kao bivše metropole imaju formiranu migrantsku zajednicu sa prostora tadašnjih kolonija na svom tlu. Tu se naročito ističu Velika Britanija (migrantske zajednice naročito brojne od Pakistanaca iz Bangladeša, Arapa posebno iz Egipta, Sudana, crnačko stanovništvo, posebno brojno iz Afrike -Nigerija, istočna Afrika, JAR i dr., ali i sa Karipskog područja - Jamajka i dr.), potom Francuska (Arap uglavnom iz Magreba, Indokinežani, crnačko stanovništvo iz Zapadne i Centralne Afrike i dr.), Holandija (Indonežani, Surinam i dr.), Belgija (crnačko stanovništvo iz Zaira), te Portugalija i Španija (Latinska Amerika, Afrika, Azija) i u manjoj meri Italija (Libija i rog Afrike).²³ Nasuprot ovim bivšim metropolama, Nemačka je vrlo kratko imala kolonije (od osamdesetih godina XIX veka do Prvog svetskog rata) i to ne naročito brojne, pa su i iz nekih drugih razloga (oštrija klima u odnosu na metropole južne i zapadne Evrope, pojava nacizma, rasno netolerantog tridesetih godina XX veka i dr.), migrantske zajednice poreklom iz bivših nemačkih kolonija Afrike, Dalekog istoka i Okeanije, nakon Drugog svetskog rata ostale gotovo beznačajne. S druge strane, potreba za radnom snagom i privredni bum u Zapadnoj Nemačkoj nakon Drugog svetskog rata uticali su na dolazak više miliona gastarbajtera, ali uglavnom iz zemalja južne i istočne Evrope. Tek vremenom se u okviru radnika na privremenom radu u Nemačkoj formirala brojna zajednica Turaka i Kurda, dok su Arapi bili zastupljeni u vrlo malom broju, a još manje neki drugi pripadnici neevropskih naroda.

²³ Dragan Petrović, Nataša Tomić, "Evropa i migracije sa vanevropskih područja – istorija i sadašnji procesi", Kultura polisa, Broj 29, Beograd, 2016, str. 95-107.

Međutim, poslednjih par decenija ka zemljama EU porasla je tendencija traženja dobijanja statusa migranata, privremenog boravka, azila i sl., dakle sa različitim obrazloženjima i povodima, velikog broja pripadnika vanevropskih naroda, naročito ka najrazvijenijim članicama Unije. S druge strane, u kontinuitetu postoji praksa da se zajednice migranata u bivšim kolonijalnim silama, proširuju, između ostalog i korišćenjem pravnih i socijalnih mogućnosti spajanja porodica, rođaćkih i ženidbenih veza i na mnoge druge načine. Brojni sukobi na prostoru severne i subsaharske Afrike, Bliskog i Srednjeg istoka (ali i Balkana, a poslednjih par godina i Ukrajine), proteklih godina, inicirali su migracione talase koji su, između ostalog, po ovim pitanjima koristili prava i povlastice zemalja Unije.

Enormno povećavanje talasa izbeglica poslednjih par godina (približno od 2014.), ipak je za svoju osnovu imalo pre svega sirijsku krizu, a nešto pre toga „arapsko proleće“, pored već postojećih ratnih i konfliktnih žarišta proteklih godina u Iraku, Avganistanu, Libiji, rogu Afrike, Nigeriji... Ekstremna poskupljenja hrane u ovim regijama u nekoliko navrata, porast siromaštva, demografski rast, klimatske promene, masovne bolesti, religijski i etnički sukobi, ali i privlačnost u očima populacije „Trećeg sveta“ blagostanja u Uniji i Evropi kao celini, faktori su srednjeg i dužeg trajanja koji pospešuju seobu naroda ka Starom kontinentu.

Ipak tu postoji jedno pitanje - zbog čega su migracije naročito sa Bliskog istoka, ali i nekih drugih područja, sve do pre par godina a naročito do početka 2015, ipak u najvećem bile ograničene na susedna, krizom zahvaćena područja tih regija, a tek u poslednje vreme dolazi do enormnog porasta migratornog talasa ka samoj Evropi, posebno najrazvijenijim zemljama Unije.²⁴

Kada su u pitanju izbeglice iz Sirije, dakle već navedena brojka od blizu 4,5 miliona, gotovo polovina je stacionirana u Turskoj, a više od četvrtine u Libanu. Značajan deo je u Jordanu, a znatno manje u Iraku, potom Egiptu. Interesantno je da su najbogatije zalivske zemlje, koje dobrim delom utiču na unutrašnja ratna zbivanja u Siriji, dakle Saudijska Arabija, Kuvajt, Emirati, Katar i dr., primile vrlo mali broj izbeglica iz Sirije, ne više od ukupno par stotina hiljada, mada tačna evidencija o njima ne postoji. Politikolog Saša Gajić, s pravom se pita koji su uzroci podstakli, posebno od početka 2015. Godine, tako veliki broj sirijskih izbeglica, kao i izbeglica iz drugih okolnih regija da se upute baš ka Evropi i posebno zemljama Unije, sa najvećom koncentracijom konačne destinacije prema Nemačkoj i nekoliko drugih najrazvijenijih zemalja.²⁵ On u tom pravcu daje mogućnost različitih hipoteza

²⁴ <https://hrvatskamigranti2015.wordpress.com/2016/03/14/kuda-sada-idu-ilegalni-imigranti/>; <http://rs.sputniknews.com/regioni/20160311/1103914264/Kuda-sada-idu-izbeglice.html#ixzz42t0Sqqlh>

²⁵ Aleksandar-Saša Gajić, „Geopolitika sirijskih migracija i EU“, Kultura polisa, Broj 29, Beograd, 2016, str. 77-93, Autor postavlja pitanje uzroka velikog migratornog talasa izbeglica iz sirijske krize i okolnih regija baš ka Evropi i zemljama EU upravo 2015. godine, na stranama 86-90.

ko bi potencijalno stajao iza takvog poduhvata, primećujući da su najugroženije zemlje migratornog talasa (pre svega Nemačka, Austrija, Švedska, Danska, potom Češka, Mađarska, Italija i Francuska u nešto manjoj meri) najizraženiji predstavnici evropske kontinentalne geopolitike u odnosu na atlantističke centre moći, odnosno tzv. „Stara Evropa“. Nasuprot tome, na Bliskom istoku Saudijska Arabija i zalivske zemlje bogate naftom, pod dominantnim uticajem atlantističke politike, samo su okrnute migratornim talasom i uopšte nezainteresovane za prijem novih izbeglica, imaju po Gajiću izvesnog uticaja na logističku podršku izbegličkom talasu upravo od 2015. preko Balkanske rute ka Evropi, i posebno navedenim zemljama EU.²⁶ Moguće je, takođe, da neki centri moći van zvaničnih vlada u svetu daju logistiku migrantskom talasu ka Evropi u 2015. godini, poput krupnog kapitala i istaknutih nvo, mondijalnog usmerenja²⁷, pa je tako mađarski premijer Orban spomenuo Džordža Soroša.²⁸

S druge strane, i Turska ima svoje interese da koristi migrantski problem u svojim odnosima sa EU, posebno imajući u obzir složene odnose koje Ankara i Unija imaju, naročito od dolaska Erdogana na vlast.

Ako ostajemo zapitani i bez preciznog i prihvatljivog odgovora koji su motivi i kako se desilo baš od početka 2015. da migratorni talas zapljusne upravo Evropu i zemlje EU, gde poseban značaj dobija pravac dolaska sirijskih i drugih bliskoistočnih migranata preko Turske i Balkanske rute, onda svakako možemo konstatovati da je migrantska kriza ugrozila u praksi jedinstvenu politiku Unije po tom pitanju. Zemlje koje su najviše ugrožene brojem migranata koji se koncentrišu ka njima kao konačnoj destinaciji, verovatno s pravom daju zamerke nespremnošću niza zemalja drugih članica EU, posebno u istočnoj i centralnoj Evropi, da prime makar deo izbeglica. Početkom 2016. Francuski mediji govore o preko milion ilegalnih izbeglica koje su tokom kalendarske 2015. ušle u Evropu, a neki od njih postavljaju pitanje problema u traženju jedinstvene evropske politike po tom pitanju.²⁹ Kako se migrantska kriza dodatno razvijala, sve više zemalja članica EU

²⁶ Aleksandar-Saša Gajić, „Geopolitika sirijskih migracija i EU“, Kultura polisa, Broj 29, Beograd, 2016, str. 77-93. Autor daje navedenu hipotezu na strani 89, pri tome se pozivajući na slično mišljenje Milošević Đorđa (Milošević Đorđe „Okupacija Evrope, realna opasnost ili iracionalni strah?“, NSPM, 24. oktobar 2015).

²⁷ <https://hrvatskamigranti2015.wordpress.com/2016/04/13/george-soros-warns-europe-absorb-500k-refugees-costing-34bn-or-risk-existential-threat/>

²⁸ „Last week, Mr Orban accused Mr Soros - who was born in Hungary - of deliberately encouraging the migrant crisis.“, u <http://www.breitbart.com/london/2015/11/02/soros-admits-involvement-in-migrant-crisis-national-borders-are-the-obstacle/>

²⁹ <http://www.franceculture.fr/emissions/culturesmonde/de-2015-2016-un-monde-en-marche-34-crise-migratoire-leurope-toujours-au-pied>; <http://www.unhcr.fr/56f29941c.html>; <http://www.franceinfo.fr/emission/tout-info-tout-eco/2015-2016/migrants-une-chance-economique->

pokazivalo je svoju nesprijetnost da prihvate migrante, u čemu su se možda isticale zemlje Višegradske grupe, a posebno među njima Mađarska.³⁰

No vratimo se još jednom savremenom svetu, Evropskoj uniji, međunarodnim odnosima, sirijskoj i bliskoistočnoj krizi. Nakon brzog i za mnoge svojevremno iznenadnog prelaska svetskog poretka sa bipolarnog na monopolarni rušenjem Berlinskog zida, urušavanjem Varšavskog ugovora i nestankom SSSR-a, svet se poslednjih godina, polako, ali evidentno suočava sa razvojem procesa postepenog prelaza ka multipolarizmu. Činjenica da Daleki istok, sa akcentom na Kini, sve više postaje svetski vodeći megaregion, a to je poslednjih vekova upravo bio severni Atlantik. Tome treba dodati da je teoretski i praktični krah neoliberalizma u onom vidu kako je dotle bio zastupljen, zaključno sa nastankom svetske ekonomske krize (čiji je epicentar, strukturalni uzroci i najvažnije posledice upravo u i po SAD), dodatno ubrzava začetak prelaska svetskog poretka ka multipolarizmu.

Upravo u Siriji se vidi taj začetak multipolarizma, jer je to jedno važno svetsko krizno žarište gde se makar indirektno kao akteri pojavljuju Rusija, SAD, Iran, Kina, Turska, Francuska i druge evropske sile, ali i Saudijska Arabija, Izrael i druge regionalne sile uticaja. Ukrajinska kriza koja je samo primirena i koja je, između ostalog, dovela do nevoljnog uvođenja sankcija Rusiji od strane EU, posebno njenih vodećih sila Nemačke, Francuske, Italije (tzv. Stara Evropa), finansijska kriza u Uniji, posebno u Grčkoj i nekim drugim članicama, potom specifična politika Orbana u Mađarskoj, višestruka vektorska upitanost u Velikoj Britaniji (jačanje evroskepticima, jačanje škotskog separatizma i dr.), daju sasvim novi ambijent suočavanja EU i njenih vodećih sila sa migrantskim problemom. Prošle 2015. kalendarske godine, desio se važan događaj kada su punopravne članice ŠOS postale Indija i Pakistan, uz vodeću osovinu od ranije Rusija-Kina. Tome treba dodati da ŠOS ima veći broj zemalja sa statusom posmatrača i partnera od kojih neke plediraju i na punopravno članstvo (poput Irana), što sve daje sasvim nove geopolitičke odnose snaga na prostoru Evroazije, ali i sveta kao celine. O tome govori i to da je Razvojna banka BRIKS-a počela da daje kredite trećim zemljama nečlanicama pod znatno povoljnijim uslovima od MMF-a. S druge strane, SAD razvijaju svoje Transatlantsko partnerstvo i dalje zadržavajući dominantu poziciju ne samo u okviru NATO-a, MMF-a, STO, Svetske banke, već ukupno posmatrano i u svetu, s tim da to više nije ona vrsta hegemonije koju smo mogli videti tokom devedesetih i tokom prvih godina XXI veka. Slučajevi Wikiliks i Snouden govore da se nagrizla superiornost i američke meke moći, što je ranije bilo nezamislivo. U Francuskoj na unutrašnjoj političkoj sceni sve je evidentnije jačanje ne samo

³⁰ https://sh.wikipedia.org/wiki/Evropska_migrantska_kriza Međutim i Bugarska i druge zemlje članice EU, posebno one koje su se nalazile na geografskom pravcu dolaska migranata pokazivale su vremenom sve manje spremnosti na solidarnost i kooperaciju sa potezima Brisela i Unije po ovom pitanju.

tradicionalnih evropskih kontinentalnih geopolitičkih opcija u odnosu na atlantističke, već se javljaju sasvim nove strateške opcije koje nisu samo protiv NATO-a već dovode u pitanje i ovakvu EU kakvu poznajemo (Nacionalni front i Marin Le Pen, potom izrazita levica sa Melanšonom, i dr.).

Kada je u pitanju Srbija, ona se nalazi na geografskom udaru balkanske rute migranata, što je posebno došlo do izražaja 2015. godine. Iako najveći deo migranata kao svoju konačnu destinaciju vidi isključivo najrazvijenije zemlje Unije, pre svega Nemačku, kroz našu zemlju kao tranzitnu rutu prolazi veliki broj izbeglica a jedan deo se tu na određeno vreme ipak zadržava, pa su formirani i prihvatni centri. Srbija, za razliku od recimo Nemačke, ima daleko malobrojniju populaciju, negativan prirodan i mehanički priraštaj.³¹ Drugo, Srbija je u okruženju na svom južnom pravcu, a delom i zapadnom sa brojnog muslimanskom populacijom, uključujući pored samog problema Kosova i Metohije i neke druge potencijalno separatističke oblasti sa značajnim ili čak većinskim stanovništvom muslimanske veroispovesti, pa mora biti dodatno oprezna prema daljem razvoju migratornih kretanja sa Bliskog i Srednjeg istoka, i severne i subsaharske Afrike.

* * *

Migrantska kriza poslednjih godina rezultat je, s jedne strane, ekonomski motivisanih migracija, a s druge strane, zbog nemira i nestabilnosti u pojedinim područjima Azije (Bliski i Srednji istok) i Afrike, dolazi do masovnih migracija uglavnom u potrazi za sigurnošću i egzistencijom. Zemlje EU nemaju za sada odgovor i zajedničku politiku po tom pitanju, što je jedan od elemenata krize EU koja je vidljiva poslednjih godina. S druge strane, preduzeto je niz mera zaštite južnih granica Unije od migratornog pritiska poslednjih godina na području Mediterana koje su dale solidne rezultate. Ipak veliki, najveći do sada, migrantski talas pretežno sa izbeglicama ilegalnim migrantima iz Sirije (kao posledica sirijske krize) preko balkanske rute tokom 2015. godine, predstavlja ozbiljan udar na migrantsku politiku Unije. Na migrantsku krizu se nadovezuje niz geopolitičkih pitanja koja se prelamaju na području Evrope i okruženja poslednjih godina, uključujući i ukrajinsku i sirijsku krizu, finansijsku krizu u EU (Grčka, ali i

³¹ Prvo, mi spadamo u narode sa teško pogođenom demografijom nakon 1990. godine, kao i sve druge zemlje u tranziciji. Više u Mirjana Bobić, Marija Babović, „Međunarodne migracije u Srbiji - stanje i politike“, Sociologija, vol. HV 2013, n. 2, Beograd, str. 209-227. <http://www.nspm.rs/prenosimo/stanovnistvo-evrope-25-godina-posle-pada-berlinskog-zida-na-istoku-evrope-30-miliona-dece-manje.html?alphabet=1> Naime, u Srbiji se godišnje rodi oko 65 000 beba, a umre oko 100 000 osoba, što je smanjenje za blizu 35 000 stanovnika, čemu treba dodati približno još toliko zbog negativnog mehaničkog prirasta (toliko se više iseli iz zemlje u inostranstvo nego što se doseli).

neke druge zemlje). Tu su i suptilni sukobi SAD-a i Rusije na čitavom prostoru Evroazije, kao deo refleksije laganog procesa zakoračivanja svetskog poretka ka multipolarizmu.

Bibliografija

Bobić, Mirjana, Babović, Marija, „Međunarodne migracije u Srbiji – stanje i politike“, Sociologija, vol. HV 2013, n. 2, Beograd, str. 209-227.

Bilan démographique 2013, INSEE, Paris, 2014.

Daum, Pierre, *Le dernier tabou, les harkisrestés en Algérie après l'indépendance*, éditions Solin-Actes Sud avril 2015 ;

Del Val, Aleksandar, *SAD i islam, zavera protiv Evrope*, „Službeni list SRJ“, Beograd, 1997.

France, *La documentation Française*, Ministère des Affaires étrangères, Paris, 2015,

Petrović, Dragan, „Demografija Francuske – istorijska analiza i savremeno stanje“, Demografija Međunarodni časopis za demografska i ostala društvena istraživanja, knjiga H, Beograd, 2013, str. 143-150,

Petrović, Dragan, *Geopolitika Balkana*, Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2014,

Dokumenti

<http://www.britannica.com/place/Italy/Plant-life#toc26974>

<http://bif.rs/2015/08/evropa-protiv-izbeglica-i-migranata-tvrđava-blagostanja-ili-sebicnosti/>

file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/Policy-Brief-Migration-final-CO%20(2).pdf

file:///C:/Documents %20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/vanselm.pdf Joanna Vam Selm, “Are asylum and immigration really a European Union issue;

file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/CEPS+PB332+Refugee+Crisis+in+EU_0.pdf CEPS Policy brief The 2015 *Refugee Crisis in the European Union* Elspeth Guild, Cathryn Costello, Madelin Garlick and Violeta Moreno-Lax, numero 332, September 2015.; file:///C:/Documents%20and%20Settings/Dragan/My%20Documents/Downloads/54524-191583-1-PB.pdf Viljar Veebel, Raul Marcus, „Europe Refugee Crisis in 2015, and Security Threat from the Baltic Perspective, Journal of politics and Law, vol 8, no 4, 2015, Published Canadian center of Science and Education,

<http://www.intermagazin.rs/deo-velikog-plana-namerno-izazvali-migracije-da-bi-unistili-evropu/>

<http://demo.istat.it/bilmens2009gen/index02.html>;

Migration and Immigrants in Europe: A Historical and Demographic Perspective http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-21674-4_3/fulltext.html

Dr Dragan PETROVIĆ

"MIGRANT REFUGEE CRISIS (THE AREA OF THE MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA) AND EUROPE 2015-2016."

ABSTRACT

During the last years a wave of migrations from the Middle-East, North and sub-Saharan Africa in the direction of Europe, especially countries of the European Union, is evident. In 2015, this process had a particularly massive pressure of migrants from the south-east direction, especially through the Balkans to Central and Western Europe, especially to Germany.

In this paper is analyzed the process of migration of the population of the Middle-East, North and Sub-Saharan Africa to Europe in the last years, caused largely by conflicts and riots in these parts of the world, as well as by poverty. It also analyzes the geopolitical dimensions of migrations from these areas, especially from war-torn Syria to the EU and Europe.

So far, the European Union was facing a great challenge and disunity of its members considering this issue, which further expands the multidimensional crisis of the Union that is already in progress.

Key words: migrations; Europe; European Union; Middle East, North and Sub-Saharan Africa; Migration crisis.